

ANTONI VIVES

Les relacions Catalunya-Espanya

“Res de mirar de fer-nos simpàtics. Cal apujar el to de les relacions de Catalunya amb Espanya per alliberar els discursos de la subordinació de partida que tot ho malmet.”

El catalanisme s'ha plantejat durant els darrers cent anys la necessitat, possibilitat i/o conveniència de catalanitzar Espanya políticament. La traducció política d'aquesta voluntat ha tingut uns quants moments significativament rellevants: el catalanisme conservador i restauracionista de la Lliga, marcat per Cambó, el confederalisme iberista de sectors molt importants de l'esquerra catalanista dels anys trenta o, per no haver d'anar tan lluny, el reformisme liberal de Miquel Roca, durant els primers anys vuitanta. Totes aquestes opcions pertanyen a moments històrics diferents i són protagonitzades per polítics catalans i catalanistes diferents. Comparteixen, no obstant això, una visió determinada de la societat espanyola: Espanya és un estat a mig fer, un estat alentit pel llast dels fracassos històrics, escassament travat cívica i socialment, marcat pel no tancament dels problemes associats amb la diversitat de cultures que es donen al seu si. La solució per al problema espanyol, segons aquests polítics, és al model que aporta el catalanisme: la consciència de comunitat, la voluntat de ser i de fer, la combinació del tarannà popular amb la profunditat conceptual dels plantejaments, la transversalitat social, econòmica i política, l'esperit cosmopolita i tants d'altres atributs positius, combinats, això sí, amb la tòpica, però real, prudència pactista de la Catalunya del segle XX.

La realitat, però, és que el model que el catalanisme ha volgut exportar ha topat amb el model espanyol de fer política, i fins i tot amb les ambicions, el tarannà i les tendències dominants de la societat espanyola. El reformisme roquista n'és un bon exemple. El fracàs de l'avortat grup parlamentari del PSC a les Corts espanyoles i la incapacitat dels socialistes catalans per desenvolupar un projecte polític sobirà n'és un altre encara més significatiu, pel que té d'estructural i de negació del discurs per la via dels fets.

És cert que el catalanisme majoritari ha intervingut decisivament en l'estabilització social, política i econòmica de l'estat. Però també és cert que a Madrid ningú no pensa ni diu que el catalanisme hagi fet una opció política oberta, decidida i desinteressada per fer l'Espanya del present i del segle que ve. Emissor i receptor mai ni han parlat ni parlen des del mateix status polític, i per tant les desavinences són més que freqüents. Des d'aquí es parla de falta de sensibilitat. Des d'allà de falta de lleialtat. Els lobbys

madrilenys saben que el joc del catalanisme majoritari consisteix a fer bona cara a qualsevol situació per acabar escombrant cap a casa. El catalanisme, que tantes vegades explica l'actitud condescendent amb l'espanyolisme de dretes o d'esquerres per la conveniència i possibilitat de construir un model d'estat que ens vagi bé a tots, és vist com un fenomen aliè pels partits espanyols. “No son de los nuestros” és una expressió molt habitual en els cercles influents de la capital. No som dels seus però som seus.

Què és el que fa el catalanisme tan aliè a Espanya? Què és allò que fa fracassar els polítics catalans que, de bona fe i des del catalanisme, han mirat de participar obertament i sincera en la construcció de l'estat? Ha arribat el moment d'analitzar si hi ha hagut errors de partida, si les premisses que han impulsat el catalanisme en molts moments a intervenir directament a Espanya no han estat completament equivocades.

La raó fonamental, l'arrel de totes les trompades, és que el coneixement que tenim d'Espanya s'acostuma a reduir als cercles de poder de Madrid, cercles que formen una veritable crosta de funcionaris, de famílies i de grups influents, molt ben connectats, que mantenen la direcció afectiva de l'estat. Aquests grups acostumen a pensar Espanya en sentit patrimonial. Qualsevol intent de variar les condicions d'aquest patrimoni és percebut com un intent de variar les condicions de l'espanyolitat fixades per la crosta dominant. Així s'expliquen els fenòmens de la *beautiful people* socialista, o el populisme demagògic, conservador i paralitzant dels socialistes andalusos i extremenys, o els regionalismes ultramontans aragonesos, alabesos, càntabres, fruit de la inadaptació al fenomen democràtic d'aquestes classes locals dominants i madrilenyitzades; o fins i tot la inesperada força del lideratge tou d'Aznar. A tots els qui no s'expliquen tot això, cal dir que la famosa caverna no existeix. Existeix, això sí, una superestructura molt forta, molt més que no pensem els catalans, acostumats a estructures més o menys precàries, més o menys permeables. Desconèixer aquesta realitat ens ha debilitat extraordinàriament.

Cal dir immediatament, però, que el punt més feble del grup que constitueix la crosta de l'estat és el mateix que ha caracteritzat els catalanismes intervencionistes: ells també són uns profunds

Continua en la plana següent